

до використання стилістичних засобів, а саме стилістичних фігур, задля підкреслення виразності описуваного, надання художньо-образного забарвлення. Поєднання таких мовних засобів як вживання синонімів, фразеологізмів, односемної лексики та використання виявлених нами у тексті твору стилістичних фігур як епітет, риторичне запитання, метафора, перифраз сприяють глибокому розумінню художнього твору як концептуальної єдності.

Перспективним для подальшого дослідження вважаємо вивчення засобів імплікації концептуального простору авторської моделі світу реалізованої у творчій площині сучасного французького письменника фантаста Б. Вербера.

Література:

1. Буць Ж. В. Текстовий концепт жіночність у французьких соціально-побутових романах XIX–XX століть: лінгвокультурологічний і комунікативно-прагматичний аспекти: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05 / Буць Жанна Володимирівна. – К., 2012. – 269 с.
2. Гуляева Г. Е. Наглядно-чувственный образ концептов солнце, луна, звезды в творчестве К. Кинчева [Електронний ресурс] / Г. Е. Гуляева // Известия Уральск. гос. ун-та. Гуманитарные науки. Филология. – 2007. – Вып. 13, № 49. – С. 241–247. – Режим доступу : [http://www.proceedings.usu.ru/?base=mag/0049\(01_13/2007\)&xsl=showArticle.xslt&id=a23&doc=/content.jsp](http://www.proceedings.usu.ru/?base=mag/0049(01_13/2007)&xsl=showArticle.xslt&id=a23&doc=/content.jsp).
3. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник. [Електронний ресурс] / В. В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2006. – Режим доступу : http://ukrlit.org/slovnnyk/zhaivoronok_znaky_ukrainskoi_etnokultury
4. Кагановська О. М. Текстові концепти художньої прози (на матеріалі французької романістики середини XX століття) : монографія / Олена Марківна Кагановська. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2002. – 292 с.
5. Ніконова В. Г. Концепт – концептуальний простір – картина світу: досвід поетико-когнітивного аналізу художнього тексту. [Електронний ресурс] / В. Г. Ніконова // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Сер. : Філологія. – 2012. – Т. 15. – № 2. – С. 117–123. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknl_u_fil_2012_15_2_16
6. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації : Підручник. – Черкаси : Видавництво Чабаненко Ю. А., 2011.
7. Словник Larousse. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.larousse.fr>

Джерела ілюстративного матеріалу:

8. Werber B. Nous, les dieux [Електронний ресурс] / Bernard Werber. – Режим доступу : http://frekb.ru/wp-content/uploads/2013/10/WerberBernard-Cycle-des-Dieux-1Nous-les-Dieux2004.OCR_French.ebook_AlexandriZ.pdf

УДК 811.111'42 : 821.111

М. О. Кузнецова, С. Ю. Багнюк,

Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя

СПЕЦИФІКА ВЕРБАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ ВЕБ-КОМІКСІВ ЯК ПОЛІКОДОВИХ УТВОРЕНЬ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ КІБЕРПРОСТОРІ

Статтю присвячено дослідженню специфіки вербальної складової такого полікодового утворення як веб-комікс. Веб-комікси проаналізовано як складні полікодові системи, ідентифіковано їх домінуючі лінгвістичні компоненти у сучасному англійськомовному Інтернет-просторі. Встановлено, що веб-комікс являє собою семиотичне явище сучасної Інтернет-комунікації та конгломерат різноманітних знакових систем.

Ключові слова: феномен полікодовості, полікодова система, полікодове утворення, веб-комікс, вербальний компонент.

THE VERBAL SPECIFICITY OF WEB COMICS AS POLYCODE FORMATIONS IN MODERN ENGLISH CYBERSPACE

The article deals with the verbal specificity of web comics as modern polycode texts of Internet discourse. Its objective is to examine the main linguistic components used in such polycode formations. Web comics (also known as online comics or Internet comics) are comics published on a website. They are interpreted as complex textual units in which verbal and nonverbal elements constitute a single whole in visual, structural, semantic and functional aspects, and which has the goal to have a complex influence on the recipient. The opportunities to achieve the comic effect are determined by the organic interaction of verbal and iconic components. Hence, web comics are analyzed as complex systems. This paper also attempts at pointing out the dominant linguistic components of web comics in modern English cyberspace. It states that web comic is a semiotic phenomenon of modern Internet communication and a conglomerate of different sign systems. This article pays special attention to the linguistic nature of web comics and how the common speech used in such polycode formation is utterly transformed. The new figures or examples of this unique language were found, stated in the paper and analyzed. The research material is English web comics such as «Cyanide and happiness».

Key words: polycode phenomenon, polycode system, polycode formation, web comics, verbal component.

СПЕЦИФИКА ВЕРБАЛЬНОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ВЕБ-КОМИКСОВ КАК ПОЛИКОДОВЫХ ОБРАЗОВАНИЙ В СОВРЕМЕННОМ АНГЛОЯЗЫЧНОМ КИБЕРПРОСТРАНСТВЕ

Статья посвящена исследованию специфики вербальной составляющей такого поликодового образования как веб-комикс. Веб-комиксы проанализированы как сложные поликодовые системы, идентифицированы их доминирующие лингвистические компоненты в современном англоязычном Интернет-пространстве. Установлено, что веб-комикс представляет собой семиотическое явление современной Интернет-коммуникации и конгломерат различных знаковых систем.

Ключевые слова: феномен поликодовости, поликодовая система, поликодовое образование, веб-комикс, вербальный компонент.

З розвитком новітніх технологій і появою такого феномену як Інтернет, полікодові тексти стають невід'ємним компонентом сучасної комунікації, які насамперед підвищують її ефективність, об'єднуючи у собі як вербальні, так і графічні категорії для кращого сприйняття тексту. Обґрунтованим, у зв'язку з цим, є прагнення всебічного вивчення «інвентарю» лінгвістичних категорій та особливостей їх реалізації у таких текстах, які раніше не були достатньо дослідженими, зокрема у абсолютно новому форматі для сучасного читача – форматі веб-коміксів.

Отже, **актуальність** теми представленої наукової розвідки обумовлена тим, що дослідження тексту на сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки характеризується підвищеним інтересом до поглибленого вивчення феномену полікодових текстів, тобто семиотично ускладнених текстів, у структуруванні яких беруть участь як вербальні, так і графічні за-

соби комунікації. Проте, найбільш цікавим для дослідження видається саме вербальний аспект полікодових текстів, який залишається на периферії дослідницької уваги.

Об'єктом дослідження є полікодовий характер сучасної Інтернет-комунікації, а **предметом** безпосереднього аналізу – лінгвальні особливості веб-коміксу як полікодового тексту у сучасному Інтернет-просторі.

Мета дослідження – виявлення характерних лінгвальних особливостей веб-коміксів як полікодових текстів.

Матеріалом дослідження є англійськомовні веб-комікси, зокрема «Ціанід та Щастя».

Оскільки сучасний світ переживає нову комунікаційну революцію, то з'являється новий об'єкт для дослідження у сфері Інтернет-комунікації, а саме такий феномен як «веб-комікс». Під веб-коміксом ми розуміємо такий тип полікодового тексту, що існує і розвивається у рамках Інтернет-простору, враховуючи специфіку, формат та характерні риси, властиві таким публікаціям, де будь-яке порушення головного концепту єдності графічного та писемного елементів може зруйнувати смисловий наратив усього оповідання.

Веб-комікси, як різновид прецедентних Інтернет-феноменів, зберігають в собі інформацію про ті тексти, інформаційні ресурси, культурний феномен або історичну подію, які послуговували джерелом для їх появи. Отже, веб-комікс має культурну конотацію, що надає адресату можливість ідентифікації прецедентного феномена. Ефективність комунікації в цьому випадку напряму залежить від уміння Інтернет-користувача здійснити експлікацію прихованих культурних конотацій Інтернет-коміксу, відновити ті асоціативні зв'язки, якими забезпечений комічний ефект [7, с. 143].

Полікодові тексти, що функціонують у сучасній Інтернет-комунікації, значно варіюються з точки зору формальних характеристик. Одним із таких параметрів є кількість фраз, застосованих у цьому тексті. У випадку з прецедентними полікодовими текстами обсяг вербальної складової зазвичай обмежений [9, с. 130]. За нашими дослідженнями, у більшій кількості розглянутих прикладів веб-коміксів вербальна складова зводиться від однієї до трьох, а іноді й більше фраз. Кількість реплік безпосередньо пов'язана з вибором автором коміксу жанру, стилю та формату оповідання.

Під вербальними компонентами коміксу розуміється буквенний текст, що включає в себе мову персонажів і авторський коментар. Вкладаючи репліки в уста персонажів, автор такого виду художнього дискурсу, як комікс, та веб-комікс зокрема, переслідує особливу мету, яка полягає у транслюванні усного мовлення на письмі. У зв'язку з цим, незважаючи на те, що комікс займає певне місце серед письмових літературних жанрів, за рядом ознак, він наближений до усної форми комунікації. Це пов'язано з обмеженістю кадрового простору, всередині якого функціонують репліки персонажів. Необхідність розмістити в одному кадрі зображення героїв, їх оточення (декорації), а також філактеру («мовного пузиря») з текстом, накладає обмеження на довжину реплік, в результаті чого в мові персонажів коміксу виключаються громіздкі фрази і складний синтаксис. І якщо в таких суміжних типах дискурсу, як мультфільм і кінофільм, де обмежуючим фактором стає час, то в коміксі це – простір [8, с. 140].

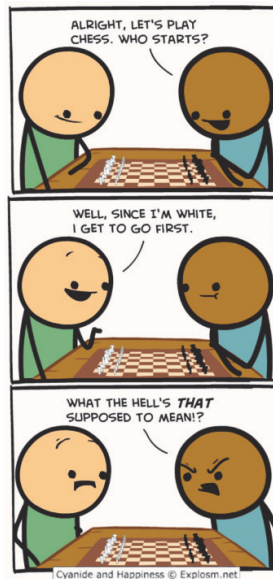
Синтаксична структура текстів веб-коміксів також характеризується відносною простотою і максимальною наближеністю до розмовної мови як найбільш легкої для сприйняття у зв'язку з тим, що комікси є розважальним жанром. Мова героїв діалогічна, і автор прагне зробити їх висловлювання найбільш короткими і ємними. Малюнок також допомагає досягти цього ефекту, тому що в ньому міститься велика кількість інформації, що залишається невербалізованою [10, с. 137]. Таким чином, синтаксис мови персонажів коміксу наближається до синтаксису усного мовлення.

Синтаксична специфіка розмовної мови визначається його емоційно-забарвленим, невимушеним характером, певною ситуативністю, спонтанністю, а також тим, що вона найчастіше виступає в діалогічній формі спілкування, за якої мова характеризується порівняно швидким темпом. Зазначені стильові риси ведуть до економії мовних характеристик, мовної компресії, під якою розуміється «скорочення кількості мовних одиниць в розмовно-повсякденній мові порівняно з літературною мовою в тому ж самому контексті» [6, с. 98]. Використовуються прості короткі речення.

За нашими підрахунками, середня довжина речення у веб-коміксах серії «*Cyanide and happiness*» («Ціанід та Щастя» в українському перекладі), складає 7-8 слів, що навіть трохи менша за середню довжину речення в розмовній мові, яка за даними різних досліджень складає 8,5 слів. Цей факт може бути пояснений окрім вищезазначених причин багаторазовим вживанням неповних і односкладових речень, а також слів-речень (комунікативів), причому серед останніх розрізняють велику кількість вигуків: «*Yikes!*», «*Ouch*», «*Yuck*», «*Meh*», «*Jeez*», «*Oops*», «*Ugh!*». Такі речення-вигук використовуються для посилення емоційної насиченості. Часте вживання вигуків і різних звуконаслідувань є відмінною рисою веб-коміксів, тому що завдяки їм автору вдається передати більший обсяг інформації, а також висловити почуття героїв [1], наприклад: *Wow! Whoa!* – вираження здивування, неочікуваності розвитку дії; *Whoops! Whoopie!* – використовується коли персонаж опиняється у незручному становищі, внаслідок незграбності тощо; *Shoot!* – евфемізований вигук, котрий застосовується для вираження розчарування, провалу тощо; *Oh dear! Oh boy!* – промовляється персонажем у момент раптового подиву, коли він розуміє що вступив у якусь халепу тощо; *DAAAAMN!* – виражає неабиякий подив персонажа, тощо.

Сюжети веб-коміксів передбачають вживання в них виключно прямої мови. Всі герої говорять від першої особи, використовуючи усі характерні синтаксичні особливості живої розмовної мови. У тексті веб-коміксу, що відтворює усну діалогічну мову, закономірним є часте використання еліптичних («неповних») речень. Значення таких еліптичних речень може бути визначено за їх співвіднесеністю із попередніми репліками. Термін «неповні» вживається для підкреслення смислового та синтаксичного об'єднання реплік діалогу. Тобто специфіка еліптичних речень полягає в тому, що вони семантично повні, а структурно – неповні. О. Г. Сонін розрізняє синтаксичний і семантичний еліпсис [5, с. 117]. Синтаксичний еліпсис заснований на аналогії: особливий побудові частини-еліпсису, що дозволяє точно визначити те, що не виражається автором. Синтаксичний еліпсис здійснюється опущенням одного або декількох членів речення.

У реченнях із синтаксичним еліпсисом існує тільки одна можливість відновити невиражений компонент. При семантичному еліпсисі мовна форма невираженого члена не визначена однозначно і допускаються кілька варіантів для позначення «невисловленого» змісту. Відновити зміст при семантичному еліпсисі допомагають пунктуаційні знаки, лексико-граматичне наповнення фраз і контекст. Прикладом семантичного еліпсису є наступний діалог, мовна форма якого не може бути визначена однозначно, і відновити зміст якого може допомогти лише контекст. Так, незрозумілою читачеві буде сатира вирваних зі графічного контексту реплік: «*Alright! Let's play chess. Who starts? – Well, since I'm white, I get to go first. – What the hell's that supposed to mean!?*» – «*Добре! Давайме зграю в шахи. Хто починає? – Ну, оскільки я білий, то ходитиму першим. – Що, чорт візьми, це має означати!?*» (див. Рис. 1.1).

Рис. 1.1 Ілюстрація веб-коміксу «Cyanide and happiness» за авторством користувача із ніком *Dave McElfatrick*

Хоч і використання семантичного еліпсису не є доречним у коміксах, адже тоді читач не має змоги повноцінно зрозуміти, про що саме йде мова у тексті, проте у веб-коміксах приховані смисли постають однією з головних ідей при генеруванні нових стріпів. Так у багатьох випадках розкриття семантичного еліпсису залежить безпосередньо від графічного контексту веб-коміксу.

За наявності фонових знань, читач може здогадатись, що комічність ситуації полягає у тому, що на малюнку у шахи грають два герої, один з яких є афро-американцем (*black*), а інший – «білою» (*white*) людиною, та оскільки у самій грі є так само як білі, так і чорні фігури, то другий персонаж коміксу мав необачність образити свого товариша елементарною грою слів. Проте, без графічної складової спершу важко зрозуміти обурення людини в останній репліці, адже начебто все правильно: у шахах білими фігурами завжди ходять першими.

Часте використання незакінчених речень, сенс яких легко вгадується за допомогою зображення на малюнку є однією з провідних рис веб-коміксів. Наприклад у одній із серій веб-коміксу «Cyanide and happiness» з вуст персонажа вилітає наступна репліка: *I'm freaking out, man. I unplugged your radio but it's still playing!!* [1] – «Друзе, я не розумію. Я вилкнув твоє радіо, проте воно продовжує грати!!» (див. Рис. 1.2):

Рис. 1.2 Ілюстрація веб-коміксу «Cyanide and happiness» за авторством користувача із ніком *Dave McElfatrick*

Без графічного контексту читачеві взагалі незрозумілий гумор ситуації в якій опинився персонаж та його друг, якому адресовані ці рядки. Проте, на малюнку зображена подія, що відбувається у лікарні, один з чоловіків є підключеним до апарату життєзабезпечення та поряд із апаратом стоїть те злочасне радіо. Отже, гротескно видається ситуація того, що той чоловік, який вирішив зробити приємно своєму другові, виключивши з розетки радіо, ненавмисно висмикнув шнур апарату життєзабезпечення та не може зрозуміти, чому ж радіо продовжує грати.

Аналізуючи мову веб-коміксів, слід зазначити її експресивність, емоційно-забарвлений характер [4, с. 48]. Так, характерною особливістю веб-коміксів є, наприклад, вживання слів фамільярно-розмовного стилю та фразеологізмів. Наприклад: «*Just kidding!*» («Жартую!»), «*Don't beat yourself up*» («Не карай себе за це»), «*Let's freak out!*» («Давай божеволіти!») тощо.

Хоча написання текстів веб-коміксів є більш наближеним до усної форми мови, проте з розвитком Інтернет-комунікації, появою чатів, соціальних мереж, які насправді є основною базою розповсюдження даного полікодового утворення, виникає так звана «мова Інтернет-комунікації», яка в свою чергу, значного вплинула на лексичну побудову слів та речень у веб-коміксах [2, с. 63]. Наприклад, у аналізованому матеріалі, зустрічаються наступні характерні для мови Інтернет-ко-

мунікації слова й вирази: «*Whatcha doing?*» замість «*What are you doing?*» (*Що робиш?*), «*Gimme a sec*» замість «*Give me a second*» (*Одну секунду*), та «*Wanna make out?*» замість «*Do you want to make out?*» («Хочеш цілуватися?») тощо.

Відмінною рисою веб-коміксів є досить висока кількість порушень орфографії в текстах. Нерідко це звичайні помилки і прояви некомпетентності учасників Інтернет-комунікації. Один із прикладів – «мова покидьків», [3, с. 91] головна особливість якої, полягає в навмисному спотворенні нормативного написання слів (ерратів), а також в надмірному вживанні ненормативної лексики. Це явище породило величезну кількість Інтернет-коміксів, які в свою чергу, отримали широке розповсюдження у мережі. Наприклад: «*Man, I suck at picking up girls*» («Чувак, я відстійно фліртую з дівчатами»), «*Check out that piece of ass*» («Заціни ці сіднички») [1] тощо.

Отже, під час аналізу вербальної складової англомовних веб-коміксів було виявлено такі мовні особливості, як: широке та часте використання вигуків та звуконаслідувань, застосування виразів, притаманних усному мовленню, поданих у специфічній письмовій формі з урахуванням усіх його принципів, використання синтаксичного та семантичного еліпсису, надання експресивності лексичним одиницям тексту. Крім того, встановлено, що іконічний знак також може виступати як синтаксичний еквівалент слова або речення. У поєднанні з графічними елементами вербальні категорії дають змогу читачеві зрозуміти контекст, конкретизувати певні події, розкрити характери персонажів та визначити атмосферу події завдяки застосуванню речень або слів-вигуків тощо.

Література:

1. Веб-комікс «Cyanide and Happiness» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://explosm.net/> (20.05.2016) – Загл. с екрана.
2. Мичурин Д. С. Прецедентный поликодовый текст в вербально-изобразительной коммуникации интернет-сообществ (на материале русскоязычных имидж-форумов) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Мичурин Дмитрий Сергеевич. – Тверь, 2014. – 162 с.
3. Полякова К. В. Становление семиотической системы американского комикса и японского манга / К. В. Полякова. – М. : Академия, 2012. – 179 с.
4. Соломоник А. Г. Семиотика и лингвистика / А. Г. Соломоник. – М. : Молодая гвардия, 1995. – 247 с.
5. Сонин А. Г. Комикс: психолингвистический анализ : дис.... канд. филол. наук: 10.01.11 / Сонин Александр Геннадьевич. – М., 2004. – 223 с.
6. Сонин А. Г. Специфика репрезентации устной речи на письме (на материале французских комиксов / А. Г. Сонин. – Барнаул. : Издательство Алт. ун-та, 1998. – 246 с.
7. Трофимова Г. Н. Языковой вкус Интернет-эпохи в России. Функционирование русского языка в Интернете: концептуально-сущностные доминанты / Г. Н. Трофимова. – М. : Российский университет дружбы народов, 2009. – 436 с.
8. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси : монографія / С. Г. Чемеркін. – К. : НАН України. Інститут української мови, 2009. – 240 с.
9. Чернявская В. Е. Лингвистика текста: Поликодовость. Учебное пособие / В. Е. Чернявская. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 248 с.
10. Щурина Ю. В. Интернет-мемы в структуре комических речевых жанров / Ю. В. Щурина // Научный диалог. – Екатеринбург, 2014. – № 1–2. – С. 135–145.

УДК 81'373.23/.43

Т. О. Лелека,

Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, м. Кіровоград

НЕОЛОГІЗМИ-АГЕНТИВИ У МОВІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ

У статті аналізуються неологізми зі значенням особи (агентиви), утворені за допомогою суфіксів -or/-er, визначаються мотивуючі іменникові основи, семантика, функціональні особливості дериватів на матеріалі словників та мови ЗМІ. Характеризується продуктивність словотвірних формантів у сучасній українській мові.

Ключові слова: неологізм, агентив, дериват, мотивуюча основа, словотвірний формант.

NEOLOGISMS-AGENTIVE SIN THE LANGUAGE OF THE MODERN UKRAINIAN MASS MEDIA

The article is devoted to the analysis of the nominations of a person (agentives) formed with the help of -or/-er, the most productive suffixes. The semantic groups into which derivatives enter are characterized; the morphological features of the realization of the word-formation models are defined. The semantic-word-formation analysis is used. The material for research was extracted from the dictionaries of new words and the texts of the Ukrainian mass media. The functional variety in the use of the agentives with -or/-er and features of pragmatics are noted. Analysis of the modern Ukrainian language of mass media helps to identify the main features of the structural word processes of the modern Ukrainian language, namely the formation. The types of the morphological phenomenon according to the formation of the substantival derivatives from the stem of foreign origin with the suffixes -or/-er and their derivatives are identified depending to the phonemic structure of the morphemes or stems. The derivatives with -or/-er are used for the nomination of the person.

The loans in which the elements -or/-er are submorphs have the same changes as the words which distinguish the suffixes. In the Ukrainian language the words with the suffixes -or/-er began to be perceived as being subdivided. The separation of the suffixes is taking place on the basis of the related words.

Key words: neologism, agentive, derivative, motivating stem, word-forming formant.

НЕОЛОГИЗМЫ-АГЕНТИВЫ В ЯЗЫКЕ СОВРЕМЕННЫХ УКРАИНСКИХ СМИ

В статье анализируются неологизмы со значением лица (агентивы), образованные с помощью суффиксов -or/-er, определяются мотивирующие именные основы, семантика, функциональные особенности дериватов на материале словарей и языка СМИ. Характеризуется продуктивность словообразовательных формантов в современном украинском языке.

Ключевые слова: неологизм, агентив, дериват, мотивирующая основа, словообразовательный формант.

Взаємозбагачення мов – це один зі шляхів їх еволюції. Цей процес характеризує розвиток мовних систем з найдавніших часів і, природно, не може не виявляти себе зараз – в епоху суттєвих зрушень у гуманітарній, науково-технічній та інших сферах. Власне лінгвістичні механізми такої взаємодії в різні періоди історії можуть мати певні особливості.